

תוספת שבת

העלוך לע"נ
רשכבה"ג מרן
הגראי"ל ב"ר
נח צבי שטינמן
זיע"א

זמני הדלק"נ שבת פרשת מקץ
ירושלים: 4:07 מוקדם: 3:57
בני ברק: 4:21 מוקדם: 4:11
מודיעין עילית: 4:16 מוקדם: 4:06
חיפה: 4:13 מוקדם: 4:03
טבריה: 4:09 מוקדם: 3:59

מדברי רבותינו זצוק"ל ושיבדלחט"א במעלת תפילת מנחה בערש"ק וקדושת השבת

הזהירות שצריך להיזהר בתוספת שבת לקראת שבת חנוכה!!

וכן נהגו למעשה גם מרן הגר"ח קניבסקי זצוק"ל ומרן הגר"נ קרליץ זצוק"ל שאפי' שגרו בב"ב הדליקו כמנהגם 40 דק' לפני השקיעה, וגם בער"ש חנוכה!!! ומרנן החזו"א והסטיפלר זיע"א נהגו 30 דק' ככל ער"ש.

ובזמנינו שמדליקים בהרבה שמן אין צורך לאחר בהדלקת נרות חנוכה גם בער"ש זו, ורק בעבר שחששו שיגמר השמן לפני הזמן היו שאיחרו מעט... (לוח א"י, ובשם הגריש"א) ולאחר הדלקת החנוכה מדליקים נרות שבת, ולכתחילה יתפלל קודם מנחה (תרע"ט) וגם בבתי הכנסת כשמתאחר לבוא מניין יש להדליק החנוכה מוקדם, והפירסומי ניסא יתקיים בהמשך. (ביאה"ל תרע"א ד"ה ויש נוהגין)

גדולי ישראל הורו בכל ער"ש חנוכה על זהירות רבה הן להקדים הנסיעות לפני שבת, והן לשמור על התקנה ולא לעשות מלאכה חצי שעה לפני השקיעה גם בשבת זו!!

וכך הורה מרן הגראי"ל שטינמן זיע"א בתקנות לבחורי ישיבתו: להדליק נרות חנוכה 32 דק' לפני השקיעה!

וכן נהגו מרן הגרי"ז מבריסק זצוק"ל ומרן הגרי"ש אלישיב זצוק"ל ומרן הגר"מ פינשטיין זצוק"ל שגם בער"ש חנוכה יקפידו בירושלים על המנהג להדליק 40 דק' לפני השקיעה, והזהירו בזה מאד כי שיש הרבה ילדים המדליקים עלולים להתקרב לשקיעה, ח"ו. (אורחות שבת ח"ד מילואים עמ' קפ"ט, מועדים וזמנים ח' בהוספות לחלק ב' עמ' ל"ז)

חנוכה ו"רגע אחד" של תוספת שבת

מאורי האש, רואים את החשיבות של "רגע אחד" תוספת שבת.

ואכן יש להוסיף שכל רגע ורגע של תוספת שבת חשוב הוא לאין ערוך, וכך נראה בדברי רבי האי גאון (עיי' שערי תשובה או"ח רצ"ג סק"ב) שאמר שיש בידו 'קבלה דמנסי' (קבלה שהיא בדוקה ומנוסה) שבאם ימשוך אדם את תיבות 'ברוך ה' המבורך לעולם ועד' בתפילת ערבית של מוצאי מנוחה, אזי הוא יראה הצלחה רבה במשך ימות החול. ובטעם הדבר איתא ברמ"א (שם סעי' ג') שבזה שהינו מאריך עוד ב'ברכו' שבין יום השביעי לששת ימי המעשה, הרי הוא מוסיף מחול

חנוכה ו"רגע אחד" של תוספת שבת

אנו רואים בהלכות חנוכה שהשו"ע סי' תרפ"א פוסק שבמוצש"ק קודם מדליקים נר חנוכה ולאחמ"כ נר שבת, ומסביר המשנ"ב טעמים: "דאף דמצוות הבדלה תדירה מ"מ כל מה דנוכל לאחר לצאת מן השבת עדיף טפי" רואים את המעלה הגדולה של עוד דקה של שבת.

[ומרן הגרי"ש אלישיב זיע"א מסביר שזה מצד כבוד השבת, ולא ממש מדין תוספת שבת, ובכ"ז רואים את החשיבות הגדולה.]

כתב ה"דברי יואל" לרבי יואל מסאטמר: נס חנוכה נמשך שמונה ימים, שכן בערב שבת הקדימו הכהנים להדליק את המנורה בעוד היום גדול, ואם לא היו מקדימים להדליק בעוד היום גדול, היה הנס רק לשבעה ימים. ורק משום שהיו ממהרים לבוא אל השבת והדליקו מוקדם ע"י כך לא היתה מספקת מידת השמן שבפך, ונעשה נס גם ביום הראשון.

רבינו מרן הגרי"ש אלישיב זיע"א דייק את חשיבות כל רגע נוסף של תוספת שבת מהגמ' בברכות דף נב. שלבית שמאי בכניסת שבת מברך על היום ואח"כ על היין, ומאידך במוצש"ק מברך

על היין ואח"כ על ההבדלה, ושואלת הגמ' מה שונה ערב שבת ממוצאי שבת ומתרת הגמ' "עיולי יומא כמה דמקדמינן ליה עדיף, אפוקי יומא כמה דמאחרינן ליה עדיף כי היכי דלא ליהוי עלן כמשאוי", עכ"ל הגמ'. מדייק מרן הגרי"ש זיע"א שרואים שלב"ש עדיף להקדים במוצש"ק את ברכת היין קודם לברכת ההבדלה, אפי' שממש רגע אחרי זה, הוא ידליק נר ויברך ברכת

על הקודש וממשיך את קדושת השבת עוד מעט קט, ועל ידי כך הוא זוכה בכל ימות השבוע לברכה והצלחה. אמור מעתה, כמה יש ביד האדם להאריך בתיבות הללו... וראה כמה גדול שכרו - שיזכה לברכה והצלחה בכל מעשה ידיו. וגדול כוחה של 'תוספת שבת' להושיע מכל צרה שלא תבוא. (הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א)

דברי מרן רשכבה"ג הגר"ג אדלשטיין זיע"א במעלת ימי החנוכה: פשוט שאין היתר לביטול תורה בחנוכה

זמן שהייתה בו סייעתא דשמיא והשפעה של תורה, ובכל שנה חוזרת בו ההשפעה של סייעתא דשמיא להצלחה בתורה.

ולכן באמת נהוג בהרבה ישיבות שימי החנוכה הם זמן של התמדה בתורה, ולומדים בהם יותר, ואפילו בשבת חנוכה, לא נוסעים למשפחה אלא ממשיכים ללמוד בישיבה, וזו שבת של תורה!

ובכלל יש לדעת מעלת עסק התורה בשבת, שכתבו המקובלים (מובא בבן איש חי שמות שנה ב) "דגדול הפועל הנעשה מעסק התורה ביום שבת אלף פעמים יותר מן הנעשה מעסק התורה של

"וקבעו שמונת ימי חנוכה אלו להודות ולהלל לשמן הגדול", הנה לא מוזכר שקבעו את ימי החנוכה גם לעסוק בתורה, שילמדו תורה, כי זה דבר פשוט שאין צורך להזכירו, והוא חיוב גמור ומובן מאליה, כי אין היתר של ביטול תורה בחנוכה! ובדואי צריכים לעסוק בתורה, ואין צורך בתקנות מיוחדות על זה.

ואדרבה מסתבר שבחנוכה יש חיוב יותר גדול לעסוק בתורה, כי היוונים גזרו שלא לעסוק בתורה, ובחנוכה הייתה הישועה שנתבטלה הגזירה וכבר היה אפשר לעסוק בתורה, אם כן זהו

ימי החול", והיינו שעסק התורה בשבת הוא הרבה יותר מאשר ביום חול, והזכות של תורה בשבת, מה שהתורה מקדשת את האדם, בשבת זה פי אלף!

ולכן היה מעשה עם מרן המשגיח בעל 'אור יחזקאל' זצ"ל שבצעירותו הוא היה ישן מעט בשבת בצהריים, וכשהגיע לקלם הוא שמע שדיברו שם מה זה שבת, ומה היא קדושת השבת ושמירת השבת ותורה בשבת, ומאז הוא הפסיק לישון בשבת בצהריים, בכדי שיוכל לנצל כל רגע שאפשר לתורה. ועל כל פנים בימי החנוכה, שנקבעו להודות ולהלל, הרי ההודאה וההלל הם על מה שאין לנו את הגזירות, שהיוונים גזרו גזירות על תורה ועכשיו אנחנו יכולים ללמוד ולעסוק בתורה, ואם כן, וכי בזמן של הודאה על

תורה לא ילמדו תורה? לכן זה מחייב יותר לעסוק בתורה בימים אלו.

וצריכים לדעת שאין היתר לביטול תורה בימי החנוכה, ואדרבה אלו הם ימים המסוגלים להצלחה בתורה, ובביאור הלכה (סימן תר"ע) כתב על מה שיש כאלו שמשחקים בחנוכה בקלפים

כשבאו ילדי תשב"ר להיבחן אצל רבנו, על פרק הכונס. שאל אותם רבנו היכן מצינו שמצוה דרבנן מצלת מחיוב דאורייתא. איהו מותיב ואיהו מפרק: במשנה האחרונה בהכונס, רבי יהודה אומר אם היה נר חנוכה פטור. נמצא דמפני מצות נר חנוכה דרבנן נפטר מחיוב מזיק, שהוא דאורייתא. והביא רבנו עוד דוגמא לכך: הדין שאם היה רץ בערב שבת פטור, אף שאין מצוה דאורייתא לרוץ בערב שבת, בכל זאת נפטר עי"ז מחיובי מזיק דאורייתא. ועי' באילת השחר (שבת כא, ב) דכ' בנר חנוכה פטור אין הפטור משום דיש לו רשות, דהא קי"ל (ב"ק ל, א) שפותקין הביבין בימות הגשמים ברשות ומ"מ אם נתקל בהן אחר חייב, אלא כאן שאני שהוא מצוה. ונראה דגם אם אינו חייב להדליק ברה"ר כגון בשעת הסכנה, מ"מ כשהדליק ברה"ר פטור כיון שיש לו מצוה. ומ"מ אפשר שהעושה סוכה ברה"ר והוזקו בזה חייב דאין לו מצוה כלל לעשות ברה"ר משא"כ בנר חנוכה..

אמר רבנו שהיות והלכות חנוכה מורכבות ותלויות בהרבה שיטות, ראוי לכל יר"ש לא לנסוע מביתו בימי החנוכה ללא צורך מיוחד,

ושאר משחקים של אנשים מבוגרים, שזה לא הזמן לכך, והוא ביטול תורה, גם בימי החנוכה יש איסור ביטול תורה, ורק אם עוסקים בזמירות ותשבחות יש מצוה בסעודות, אבל לביטול תורה אין שום היתר, וצריכים לעסוק בתורה בחנוכה כמו כל השנה, ועל כל אחד ואחד לסדר זמנים של תורה וזמנים של מנוחה וזמנים של מה שצריך לעשות - אבל אין זה זמן של פטור מתורה.

וגם שבת חנוכה היא כמו כל שבתות השנה, שצריכים כמה שאפשר לעסוק בתורה, מתוך קדושת השבת, עם כבוד שבת ועונג שבת וזמירות שבת, ולא להפחית מעסק התורה, אדרבה אם אפשר להוסיף מוסיפים, ואמנם קשה להוסיף, אבל אם אפשר זוהי זכות ומעלה גדולה מאד. ובביאור הלכה שם הביא עוד מתשובות מהרש"ל שכתב "אל תבטל מקביעותך" - לא לבטל את סדרי הלימוד בחנוכה! כך מביא הביאור הלכה בשם המהרש"ל, שלא לבטל את הקביעות.

(כסלו תש"פ - תשפ"א, דרכי החיזוק)

חידה ממרן רשכבה"ג מרן הגראי"ל שטינמן זצוק"ל: מתי מצוה דרבנן מצלת ממצוה דאורייתא?

כי מכנים את עצמו לספיקות. בער"ש חנוכה הדליק רבנו כ 35 דקות לפני השקיעה, ואח"כ מיד הדליק נרות שבת [שדרכו להדליקם 35 דק' לפני השקיעה]. ובמוצאי שבת כפי שנהג כל שבת להמתין מלעשות מלאכה עד שיעברו שתי שעות זמניות לאחר השקיעה, זמן 'זעקסטיל' [-ששית היום, שהם ב' שעות זמניות אחרי השקיעה] כך גם במוצאי שבת חנוכה היה מדליק רבנו רק אחר שעבר זמן

מכתב חיזוק מרבנינו לבני ישיבה שנשארו בשבת חנוכה

לכבוד תלמידי ישיבת..... ידוע שהעולם קיים רק בזכות תורה וחסד, וכתוב אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמת, ויש זמנים אשר חלק גדול מתבטלים מלמודם, מ"מ אלה שלומדים גם בזמנים אלו הם זוכים יותר, ובספר חסידים כתוב כי בזמן שאין הרבה מתעסקין במצוה אז עושה המצוה הוא נוטל יותר שכר דהוי כמת מצוה. א"כ חזקו ואמצו אל ירך לבבכם כאלו הפסדתם, כי לא רק שלא הפסדתם אלא אתם מרויחים יותר מכולם. הכו"ח לכ' המצוה הגדולה כ"ח כסלו תש"ע לפ"ק.

חידוש נוסף לרגל סיום מסכת ב"ב: מה נלמד מדף קסו למצוות אכילת דגים בשבת ובטעמי אכילת דגים בשבת?

שבת, וממילא הקב"ה יפרע את מחיר הדגים, ואיזה הפסד יש שהמחיר יתייקר? ועוד שהרי יש בזה ביטול כבוד השבת לכמה חודשים למי שבאפשרותו לקנות.. והתיר לגזור זאת,

וראיה לדבר מצא מהגמ' ב"ב קס"ו שאפי' בדבר דאורי' (קיני לידה) הקילו שיספיק קן אחד להרבה לידות כדי שירד המחיר, וכ"ש בדגים שיש להתחשב בעניים שעלולים לעולם לא לקנות דגים בגלל היוקר, (ולא חשש שבקן זה שונה כי עלולים לאכול קדשים בטומאה) ודבריו הובאו במגן אברהם ריש הלכות שבת.

הגמ' מביאה בדף קסו שהקנים שמקריבות היולדות היו יקרים, ורשב"ג דרש להקל שאפשר להביא קן אחד על כמה לידות, ורש"י במסכת כריתות כתב שדבר זה היה הוראת שעה כדי שלא ימנעו לגמרי מלהביא קרבנות,

ובספר צמח צדק הקדמון (סי' כח, חברו של הט"ז ותלמיד הב"ח) נשאל כאשר הגויים יקרו את מחיר הדגים, ורצו להוריד את המחיר ולכן אסרו את הקהל לקנות חודשים דגים, ונשאל האם ראוי לגזור זאת, הרי מזונותיו של אדם קצובין לו חוץ מהוצאות

בס"ד, כסלו תשפ"ב

בני בניה ימי שמונה

בימי מלכות יון הרשעה גזרו היונים על ישראל להשכיחם תורתך ולהעבירם מחוקי רצונך, וברחמי הקב"ה זכו ישראל לישועה, ובזכות הנס שהיה לאבותינו בימים ההם, גם אנחנו בזמן הזה עוסקים בתורה ומקיימים את המצוות.

והנה אף בזמננו קמים עלינו ורוצים לעקור ולבטל את כל הקדוש והיקר לישראל, ויש בזה חילול השם, לכן מחויבים אנו להוסיף זכויות ולהתחזק בכל הדברים הצריכים חיזוק, ולהרבות בכבוד התורה וגדוליה, ולא ח"ו להיפך שיש בזה חילול השם, ובפרט יש להתחזק בהתמדת לימוד התורה, וכמ"ש השל"ה הק' "כי היוונים חשבו לבטל תורה ומצוות, אם כן הימים הקדושים האלו ראויים ביותר להתמדת תורה מבשאר ימים", ועי' שכל אחד יראה להתחזק כפי יכולתו בשקידת התורה, יתרבה כבוד השם בעולם, ונוכה לישועת השם במהרה.

לחן ימי שמונה
בני בניה ימי שמונה

מכתב משנת תשפ"ב ממרן שר התורה זצוק"ל
ומרן הגר"ג אדלשטיין זצוק"ל
בענין מעלת הלימוד בחנוכה

ועל השאלה הרי הוצאות שבת חוזרות, ולמה לדאוג לעניים? כבר כתב הטור בסי' רמ"ב שהיה דחוק ושאל לאביו הרא"ש האם ילוה מאחרים או יעשה שבתו חול, וכתב "ולא השבני דבר ברור", ופשט הטור מדברי רש"י באבות (ה, כ) "שיש להיות עז כנמר וכנשר לכבד שבתות ביותר, ואל יאמר היאך אחסר פרנסתי אדרבא אם יוסיף יוסיפו לו וכו'", והסבירו שם שזה תלוי כל אחד לפי ביטחונו ואין בזה דבר ברור לכולם, ולכן הרא"ש נמנע מלהשיבו...

אבל הפרי מגדים הקשה על ראיית הצמח צדק, אבל למעשה הסכים לגזירה כי אין מצוה לאכול דוקא דגים, ואפשר לענגו גם במאכל חשוב אחר, וכן הקשה החת"ס שרשב"ג רק דרש ששאר הקנינין אינן חובה, וכשירד המחיר יוכלו להשלים את כל הקנינין שחייבים, משא"כ בדגים כל שבת שעוברת בלי עונג הדגים לא יוכלו לתקן זאת, ומי שאין לו כסף הרי הוא ממילא פטור מאכילת הדגים...

ובטעמי אכילת דג בשבת ידועה הגימטריא שד"ג זה 7, וכן האוכל דג ביום דג (שבת) ניצול מד"ג (דין גיהנום), (ועיין ספר מים חיים) וכתבו בשם האריז"ל שבפרט בסעודה ג' יש להקפיד על אכילת דגים.

וכך המשנ"ב כתב (רמ"ב ב') "גם טוב שיאכל בכל סעודה משלש

בסוגיית "הזהיר בנר הוין ליה בנין תלמידי חכמים" וכתב רש"י "נר שבת וחנוכה" (שבת כג):

היו רגילין בשני נרות, נר שבת ונר חנוכה ועל כן אמר "תרי גברי רברבי נפקי מהתם". ובמעשה השני גירסת הגמרא "דהו רגילי בשרגא" (נר אחד), כלומר של שבת לחוד ועל כן אמר גברא רבה נפיק מהכא (אחד בלבד).

והמהרש"א שם באר באור נפלא - מדוע לגבי מזוזה וטלית המוזכר בסוגיה שם נאמר לשון 'הזהיר' (הזהיר במזוזה זוכה וכו'), מה שאין כן לגבי נר נאמר לשון רגיל (הרגיל בנר וכו') ובאר: "משום דבכל הנך (מזוזה וטלית וקידוש) האיש מוזהר עליהם ביותר, מה שאין כן בנר דעיקר המצוה באשה, (על כן) לא קאמר גבי איש רק 'הרגיל' דהיינו מרגיל את אשתו להיות רגילה בנר. ולגבי האשה הא תנן לקמן במתני' (למדנו לקמן במשנה) לשון 'זהירות' על שלושה דברים נשים וכו' על שאינן זהירות וכו' ובהדלקת הנר עכ"ל. ויש בדבריו מוסר גדול, ללמדנו שמצות

נר שבת מוטלת גם על הבעל להרגיל את האישה להדליק בזמן כפי שצריך.

והזהיר בכך מאוד בעל "חסד לאלפים" בספרו - "ומה מאוד צריך לעמוד על המשמר, ולזרז את הנשים בענין הדלקת הנר מבעוד יום כי לפעמים מחמת שהן עסקניות ורוצה אשה להרבות בתיקונים ויפוי ביתה, וכהנה דברים ריקים הבל הבלים, ומתוך

מכתב מרן הגר"י זילברשטין שליט"א בעקבות נפילת הטילים ברמת גן:

"פניה נרגשת לאחינו היקרים תושבי רמת גן, קבלנו לאחרונה שני אזהרות מאבינו שבשמים, ע"י שני חיצויות שפגעו בבנינים בעירינו, נראה שהשבת תובעת את עלבונה מעירינו, הבה ונצא לקראת שבת המלכה, כי היא מקור הברכה, ושמירת שבת תשמור על עירינו, וכמאמר רבינו האבן עזרא בפיוטו: כי אשמרה שבת א-ל ישמריני. אחיכם, יצחק זילברשטין

בענין לקבל שבת במניין

וכך כתב בספר הלכות קטנות: שאלה: בואי כלה שאומרים בע"ש אי היא קבלה. תשובה: כך נראין הדברים שע"מ כך מתאספים ואומרים ובתוך אמוני עם סגולה בואי כלה שבת מלכתא וראיתי בתיקונים שמצריך עשרה לקבלת שבת. וטוב הדבר אם אפשר. וגם מצאתי סמך שאומרים בואי כלה. וברכת חתנים בעשרה ואמרו חז"ל (ב"ר פ"א) כנסת ישראל יהיה בן זוגך (עי' בב"ק ל"ב ובהמהרש"א שם):

נפק מהכא. נפק מינייהו רב שיזבי (כתב רש"י "דחתנו כבנו").

וכתבו התוספות - מדוע במעשה הראשון יצאו מהם שני אנשים גדולים ובמעשה השני רק אחד - "פירוש (במעשה הראשון היו רגילים) הבעל והאשה, לכך אמר 'תרי גברי רברבי נפקי מהכא'. ולקמן (במעשה השני) דהוה רגילה האישה לבדה, לכך קאמר דנפיק חד גברא רבה בזכותה". ובר"ן פירש - שבמעשה הראשון

מצוה. ויהיה מרוצה בכך ברצון טוב ולא יטיל אימה יתרה בתוך ביתו... עכ"ל. (סימן ר"ס סעיף ג')

ובביאור ענין הזהירות נביא כאן את דברי מרן הגרא"ל שטיינמן זצוק"ל (בספר 'מלא פי תהלתך עיונים בתפילה עמ' מח): על מצות ציצית אמרו בגמ' (שבת לב, ב) אמר ריש לקיש כל הזהיר בציצית זוכה ומשמשין לו שני אלפים ושמונה מאות עבדים שנה (זכריה ח) כה אמר ה' צבאות בימים ההמה אשר יחזיקו עשרה אנשים מכל לשונות הגוים והחזיקו בכנף איש יהודי לאמר נלכה עמכם וגו'. מה שאמרו 'הזהיר' במצות ציצית, צריך לומר דהיינו בין במעשה ובין בכוונה, דהיינו שיהיה עם כל הדקדוקים שיהיו ציצית כשרים למהדרין בלי שום ספקות, וכוונה היינו שמכוין לשם שמים, ובזה שעושה את המצוה בכל פרטיה ודקדוקיה וכוונותיה, הוא זוכה משמשין לו אלפיים ושמונה מאות עבדים.

קבלת שבת באופן מכובד וראוי ונסיעות בערב שבת, ובפרט בערבי שבתות חורף... מהעלון עלי באר

קידושין עם השכינה הקדושה - נבין שצריך להתנהג אחרת לקבל את השבת אחרת... וממילא השבת שהיא הכלה תתנהג אלינו אחרת שבת זה מקור הברכה שבת שממנה מתברכים כל שיתא ימין תשוש לקראת החתן, ותשפיע עליו שפע עצום מברכת השבת קודש, ברכות בלי מיצרים.

ואחרי הקדמה זו דבר שפתים אך למחסור, בחשיבות קבלת שבת זמן רב לפני כניסת שבת, אך ידוע שלימוד ההלכות ושמיעת הנהגותיהם של גדולי ישראל יש להם השפעה עצומה שהדברים יכנסו ללב, נביא את דברי האחרונים וסיפורים על גדולי ישראל.

ולשון הרמב"ם (הל' שבת פ"ל) ידוע "איזהו כבוד זה שאמרו חכמים ... ויושב בכבוד ראש מיחל להקבלת פני השבת כמו שהוא יוצא לקראת המלך".

וכתב המשנ"ב (רמט סק"ג) ש'צריך להזהר לכתחילה שלא ילך ולא יסע עד סמוך לערב. מוסיף ה"ערוך השולחן" (רמט, ס"ג) על "ועל פי רוב השטן מקטרג בערב שבת, ולכן יראה לזהר מאוד בזה ושכרו כפול מן השמיים"

מלבד העניין של כבוד שבת, יש עניין נוסף של זהירות מחילול שבת (במישרין או בעקיפין).

כמעט כל אחד יכול לספר על מישהו שהוא מכיר ואולי אף לו עצמו אירע שכמעט נתקע בדרכים בער"ש. וג' סיבות בדבר א. גם ביום חול יכול לקרות פקק או נפצ'ר. ב. כ"ש בער"ש שהשטן מקטרג כמו שכתב ב'ערוך השולחן'. ג. בער"ש יש פקקים שכולם רוצים להגיע לפני שבת. (ובפרט מצוי הדבר בערבי חגים)

ומעשים שכבר ארעו כאשר נצפו אוטובוסים מורידים אחרי הצפצוף השני!!! ועל פי דרך הטבע הנהג שהינו יהודי יעבור חילולי שבת רבים רח"ל!!! ומי יודע אם בשמים לא ידונו את היהודים שנסעו באוטובוס הזה כגורמים לחילול שבת. (ונלמד זכות; שמסתמא יצאו מוקדם וקרתה להם תקלה בדרך, ופקקים גדולים, באופן של אונס שאינו מצוי, והיו אנוסים לגמרי, וגם לא יכלו לרדת בדרך מחמת תינוקות קטנים וכדו').

כן מאחרת להדליק שהכל נראה לה צורך גדול, ואומרת: 'איך אפשר בלי זה ואיך אפשר בלי זה, עוד היום גדול, עוד יש שהות', עד כי נמצא עולם חשך בעדה. וחיובא רמא על הבעל להזכירה שתקדים להכין מיום ה' ותקום בעוד לילה ותעשה בזריזות באופן שתגמור כל עסקיה בעוד היום גדול, ולא תהיה רדופה ודחוקה לגמור עסקיה עם חשכה.

"ותגד לבית ישראל" - אלו הנשים, דברים קשים כגידים בענין חומר איסור חילול שבת קודש, ויאמר לה: 'שמעי נא אחותי רעיתי, יותר טוב שתניחי באמצע עבודה, עד שאני מרוצה אפילו שלא תבשל לשבת וטוב פת חרבה כדי שלא תאחר ההדלקה ותכנס בחשך חילול שבת ח"ו. ואם יארע לך שאחרת עד שהוא ספק חשכה חדל לך מלהדליק כלל, כי אז אשב בחושך ה' אור לי'. שהרי אמרו: 'ישב אדם ולא עבר עברה נותנים לו זכר כעושה

מעשה בחתן וכלה שנשתדכו ביניהם וקבעו לעשות חתונה ביום פלוני ובשעה פלונית, שכרו אולם, תפרו בגדים, הכינו בשר ודגים וכל מטעמים, לקחו כלי נגינה, שמחה גדולה ומפוארת. בהגיע יום החופה לבשה הכלה את שמלת הכלולות והגיעה לאולם כמה שעות לפני החופה מחכה כבר לרגע הגדול בחייה, רגע הנישואין... ההתרגשות מטפסת, עוד שעותיים החופה, שמחת הכלה והמוזמנים מרקיעה שחקים. אך דבר אחד מעיב על שמחתם, החתן עדיין לא הגיע, מתקשרים לשאול מה קורה? והוא עונה בנחת, אני מתארגן...

עוברת עוד שעה, והחתן עדיין לא הגיע... טלפון בהול נוסף והוא עונה בנחת, כן... אני כבר יוצא... הנשמה של הנוכחים האולם "כמעט יוצאת" למשמע "אני כבר יוצא" והחתן מתארגן בנחת ואדישות, כאשר כ-10 דק' לפני החופה סוף סוף הוא נראה באולם... אך אבוי... החתן לבוש בגדי יום יום פשוטים, וכולו רחוק מ"חסד נמשך על פני חתן". כששואלים אותו בזעזוע, מה קרה לך? הוא עונה בנחת, שום דבר אני כבר נכנס לחדר הסמוך להתקלח ולהתלבש. אתם תראו שעד החופה, אני יהיה מאורגן ולבוש... ואכן תוך 0 דקות, החתן דנן, יצא לקראת כלה... מהאמבטיה... ניגש לערוך את החופה...

תגידו לי רבותי! האם זה התחלה טובה לחיי נישואין או התחלה גרועה? אין ספק שזוהי התחלה גרועה ביותר, וספק רב אם הכלה תרצה בכלל להתחתן עם חתן שמפגין כזה יחס כלפיה...

מורי ורבותי... איך נראים הנישואין שלנו עם הכלה, שהיא שבת קודש, האם אנחנו מגיעים לחתונה כבר מוכנים מראש ומאורגנים כדבעי, או שאנחנו נכנסים לחופה מתוך לחץ ומהומה? בידינו (ובראשנו) תלוי הדבר. ברגע שנרגיש את דברי חז"ל "אמרה שבת לפני הקב"ה תן לי בו זוג אמר לה הקב"ה כנסת ישראל יהיה בן זוגך". ברגע שנרגיש גם את בחינת הקידושין כמו שכתוב ב"אבודרהם", שלכן אומרים בתפילה "אתה קדשת", כי שבת זה

תוספת שבת

מדברי רבותינו זצוק"ל ושיבדלחט"א במעלת תפילת מנחה בערש"ק וקדושת השבת

זמני הדלק"נ שבת פרשת ויגש

ירושלים: 4:12 מוקדם: 4:02

בני ברק: 4:26 מוקדם: 4:16

מודיעין עילית: 4:21 מוקדם: 4:11

חיפה: 4:18 מוקדם: 4:08

טבריה: 4:14 מוקדם: 4:04

לאור ההתעוררות בהקדמת הנסעיות בערב שבת, מה אמר מרן החזו"א לת"ח שנפגע בתאונה בערב שבת, וזה גם הסבר למה כמעט כל ער"ש כל שבוע יש תאונות ופקקים ואנשים נתקעים בדרכים.

נסערת והיא עומדת ליד החלון וממתינה בכליון עיניים על בעלה שיחזור לביתו, ולתמיהתי כי רבה 'בשל מה הרעש הגדול' הרי שעות רבות יש עד כניסת השבת, פתחה האשה וסיפרה, שבנם זה ה'יחיד' נולד להם שנים רבות אחר נישואיהם, לאחר זמן מה נתגלה שלרך הנולד יש מום בלבו וספק רב האם אפשר לרפאתו, באותה העת דרנו ב'קראקא' ופנינו לרופא הגדול ביותר בקראקא שיבדוק את בנינו, כראותו את הנער המליץ לנו ליסע מיד לוויילנא הרחוקה, כי שם יש רופא 'יחיד מומחה' ברפואת הלב, מיד החשנו פעמינו לאותו רופא אך גם הוא אמר שאין לו כל דרך לרפאות את הילד, ואף אם יתן לו איזה רפואה לא יועיל כי אם להאריך ימיו בעוד ב' ירחים,

בצר להם נסעו ההורים אל הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע ויספרו לו על הילד ועל מחלתו, נאנח ה'חפץ חיים' ואמר להם, וכי 'מחיה מתים' אנכי כי באתם אלי, אך נכדו של ה'חפץ חיים' שעמד לצדו נזדעק אליו באמרו, הלא בן יחיד הוא להם שנולד אחר שנים רבות, וכי אפשר לשלחם ריקם, נענה אליהם ה'חפץ חיים' ואמר - קבלו עליכם כחק ולא יעבור להקדים לקבל את השבת בעוד היום גדול, ותראו ישועות גדולות. ויענו יחדיו 'נעשה ונשמע', ואכן כעבור רגעים אחדים נעשה ה'נס' הגדול וכבר ראו שינוי לטובה במצב התינוק, עד שבהגיעם אל ביתם הבריא לגמרי.

וילכו לבית הרופא ד'קראקא' להראותו את דבר הנס אשר פעל עבורם ה'חפץ חיים' ב'קבלה' על תוספת שבת, מיד הוציא להם מעות מכיסו ואמר להם הא לכם 'הוצאות הדרך' סעו נא לוויילנא להראות את התינוק לרופא המומחה' שהייתם אצלו - שיראה את נפלאותיו ית'. אך כאשר ראה הרופא מוויילנא את התינוק זעק ואמר, אין זה התינוק שהיה אצלי כי המום היה חשוך כל מרפא, אך הם אמרו לו הרי זה בנינו ה'יחיד' וסיפרו לו את דבר היותם אצל ה'חפץ חיים', אמר להם תדעו שה'חפץ חיים' פעל 'ש מאין'... אמרה בעלת הבית, המבין אתה מדוע לא אמצא מרגוע עד שאראה את 'בעל הבית' יושב בבית ומקבל פני שבת בזמן מוקדם (הגר"א בידרמן בשם הגר"ש קפלן).

סיפור מעניין סופר בשעתו עם החזון איש זצ"ל: שאר בשרו, הגאון הגדול רבי שלמה שמשון קרליץ זצ"ל, נסע באחד מערבי השבתות בדרכו מירושלים לבני ברק, בתקופה בה נסיעה מעין זו ארכה כשעתיים תמימות. ולפתע ארעה תאונה לרכב בו נסע רבי שלמה שמשון, ואף הוא היה בין הפצועים באותה תאונה. משחלפה תקופה ארוכה של טיפולים. כאשר רבי שלמה שמשון עזב את בית החולים, נכנס לחדרו של מרן ה'חזון איש' זצ"ל, וגאון הדור שאלו אז: "מה גרם לך לדעתך להפגע באותה תאונה?" וכי חסרות לי עברות?!" תמה רבי שלמה שמשון על השאלה. ואז נענה ה'חזון איש' ואמר: "ובכל זאת, הרי ידוע שתורה מגנה ומצילה" ושוב שאלו: "באיזו שעה, לדעתך, היית אמור להגיע לבני ברק באותה נסיעה בה נפגעת?" ניסה רבי שלמה שמשון לשער והשיב ל'חזון איש' מה היתה צריכה להיות אז השעה. והסתבר שהיתה זו שעה קרובה לכניסת השבת. אז הסביר לו ה'חזון איש' זצ"ל: "אם אמנם כך הוא הדבר, הרי מסתבר שנעשו דברים שאינם לפי ההלכה. וכאשר אין נוהגים כהלכה זוהי התורה ממקומה (די תורה רוקט זיך...) ואינה מגינה עוד..." ואין מזרזין אלא למזורזין, ומה נהדר היה נראה ער"ש חנוכה שהאוטובוסים האחרונים מקרית ספר יצאו כמעט ריקים... וכולם הקדימו לצאת מוקדם.

המופת הרפואי של רבינו החפץ חיים בזכות הקבלה להקדים לקבל שבת בעוד היום גדול

סיפר הגאון רבי שמחה קפלן זצ"ל (רבה של צפת), שבימי חורפו גלה למקום תורה ולמד בישיבה ד'מיר' (באותם הימים היו תלמידי הישיבה מתאכסנים בבתיהם של דרי העיריה), ל'בעלי האכסניה' שלו היה אך ורק 'בן יחיד' שנולד להם אחר שנים רבות מנשואיהם,

באחת מערבי השבתות בבוקרו של יום ראיתי שבעל הבית מכין עצמו לצאת לדרך אל היריד, ו'בעלת הבית' עומדת ומזהירתו שוב ושוב - 'זכור נא' ערב שבת היום, חזור הנה בשעה מוקדמת בעוד היום גדול, בעת חזרי מהישיבה ראיתי שבעלת הבית

למה היוונים גזרו דוקא על שבת חודש ומילה?

בחודש הבא, וגם ישראל כשרוצים לכלותם, והם כבר מתקטנים הם מתחדשים שוב בחודש הבא... וזהו שאומרים בקידוש לבנה "וללבנה אמר שתתחדש, עטרת תפארת לעמוסי בטן" עמוסי בטן אלו ישראל, "שהם עתידים להתחדש כמותה ולפאר ליוצרם",

את המיוחדות הזו של ישראל היוונים לא יכלו לסבול, ולכן גזרו לבטל מצות קידוש החודש, ולגרם להם כליה, אבל ה' ריחם עלינו והשאיר לנו המצוות והשאיר אותנו לעולם, ולכן בחנוכה ולא בפורים אנו מזכירים בעל הניסים, "ולך עשית שם גדול

היוונים רצו לעקור מישראל ג' מצוות עיקריות: שבת חודש ומילה, ודבר זה מרומז במילים "להשכיחם תורתך" שכן אם נוריד מהמילה "להשכיחם" את הש' של שבת, את ח' של חודש, ואת מ' של מילה ישאר לנו "כלייה", וזו היה כוונת היוונים לכלות את ישראל באמצעות ביטול המצוות המזהות אותנו כקבוצה נפרדת מהגויים, מצוות ברית מילה מיחדת אותנו כיהודים, וכן שבת,

וכן קידוש החודש שמלבד קביעת המועדות, מסמל את ישראל שנידמו לירח שבאמצע החודש מתקטן ונעלם וחוזר וגודל שוב

כרתי אתך ברית ואת ישראל", ואכן אין גוי שלומד גמ'... אפי' שיש בגמרא הרבה חכמה, ואין אומה ששומרת שבת אלא הגויים נחים או ביום שישי או ביום ראשון... "ונפלינו אני ועמך"... וה' נתן לחכמי התורה לקבוע על הבריא, וכדברי הירושלמי שבתולה פחותה מג' שבתוליה חוזרין, ושחכמי התורה מעברים את השנה משתנה הטבע, זה ברית ביננו לה' וזה גם הזכות שקיבלנו בקבלת התורה, וזה היוונים רצו לעקור ולהפך הברית ביננו.. (נחל אליהו)

האם שמירת שבת זכר לבריאת העולם או זכר ליציאת מצרים, הרי האבות שמרו שבת גם לפני יציאת מצרים? הטור בסי' רע"א (יא) מביא שני פירושים בזה, ובו גם מבואר קידוש ליל שבת, "זכרון למעשה בראשית כי הוא יום תחילה למקראי קודש זכר ליציאת מצרים",

כי בעבור היות יציאת מצרים מורה על אלוה קדמון מחדש חפץ ויכול, ע"כ כתב בדיברות שניות וזכרת כי עבד היית בארץ מצרים וגו' על כן צווח ה' אלוהיך לעשות את יום השבת, שאם יעלה על ליבך ספק על השבת שמורה על החידוש והחפץ והיכולת תזכור מה שראו עיניך ביציאת מצרים, שהוא לך לראיה ולזכר, והנה השבת זכר ליציאת מצרים, ויציאת מצרים זכר לשבת, כי יזכרו בו ויאמרו כי ה' מחדש בכל זמן אותות ומופתים ועושה הכל כרצונו, כי הוא אשר ברא את הכל במעשה בראשית, עכ"ל.

למה בשבת לא אומרים בקידוש "אשר בחר בנו" כמו ביו"ט, ומאידך ביו"ט לא אומרים "באהבה" רק כשחל בשבת?

היה "באהבה" משא"כ שאר המצוות שקיבלו בסיני, זה היה ע"י כפיית הר כגיגית, וממילא לא התקבלו באהבה, ולכן ביו"ט שחל בחול לא מזכירים במוסף "באהבה מקרא קודש", וביאר הלבוש שעל פרטי המצוות לא אומרים באהבה, אבל על כללות המצוות אומרים גם ביו"ט "באהבה מועדים לשמחה",

והאליהו רבה ביאר שבאהבה הראשון כנגד ה' והוא נתן לנו היו"ט באהבה, לכן אומרים לפני מועדים לשמחה באהבה, אבל אחרי מקרא קודש לא אומרים "באהבה" כי ישראל לא קבלו יו"ט באהבה. (עיין בלבוש בהרחבה)

וקדוש בעולמך", שחזרנו לקיים מצוות ה' וכן להזכיר שם שמים שהיוונים רצו לבטל הזכרת שם ה' אפי' בשטרות. (לאור הנר).

והג"ר אליהו דיסקין שליט"א תירץ שהיוונים רצו להפך את הברית שבין ישראל להקב"ה שמסומל במצוות אלו שהם "ברית" ביננו להקב"ה, ששבת היא "אות" בין ישראל להקב"ה, ולכן גוי ששבת חייב מיתה, ונאמר עליה "לעשות את השבת לדורתם", וגם ברית מילה ותורה שבעל פה נאמר עליהם "כי עפ"י הדברים האלה

וז"ל דברי הטור: "זכרון למעשה בראשית", פירוש שאנו שובתים ביום ששבת בו הקב"ה אחר תכלית מעשה בראשית, "תחילה למקראי קודש" שהשבת מוזכר תחילה בפרשת המועדים תחילה לכולם, (א.ה. שלפני שכתוב פרשת המועדים בפר' אמור מוזכר בראש שמירת השבת), "זכר ליציאת מצרים" - אפשר לומר שהשבת תחילה למקראי קודש, שהם (המועדים) זכר ליציאת מצרים,

והרמב"ן כתב (דברים ה טו) שהשבת עצמו זכר ליציאת מצרים,

בקידוש של שבת אומרים "כי בנו בחרת ואותנו קדשת מכל העמים, ושבת קדשך באהבה וברצון הנחלתנו" ומאידך בחגים אומרים בקידוש גם "אשר בחר בנו מכל עם, ורוממנו מכל לשון" למה בשבת לא מוזכר שה' בחר בנו מכל עם? כתב הבית יוסף (רע"א יא) "לפי ששבת ניתן במרה, ועדין לא בחר בנו לגמרי עד אחר נתינת התורה", עכ"ל, וכע"ז ביארו הטור והב"י בסי' רפ"ו שבמוסף אומרים "אז מסיני נצטוו עליה" שדווקא על הקרבנות נצטוו בסיני אבל עיקר השבת נצטוו לפני זה במרה,

וממילא מחדש הלבוש (סי' תפז) שכיון ששבת נצטוו במרה זה

יוסף שמר שבת לכן זכה שקרבן נשיא שבטו הוקרב בשבת

זצ"ל) הביא כסף משנה שגם ביאר שרק שבת שהיא אות על מעשה בראשית קיימו האבות גם בחו"ל, ומדויק כן מהפסוק (אמור כג ג) שבת היא לכם "בכל מושבותיכם", אפי' בחו"ל. ולכן גם נאמר על שבת "לדורותם" ברית עולם (שמות לא טז, וכן יג) שיש חיוב לחנך הבנים על השבת כדי להשריש בהם האמונה בבריאת העולם.

ובשביל שיוסף שמר את השבת עד שלא ניתנה לכן זכה נשיא שבטו להקריב קרבנו בשבת בשעת חנוכת המשכן כדאיתא במדרש (במדב"ר יד ב, ובדעת זקנים) ואמר לו הקב"ה שבזכות "וטבוח טבח והכן" שאמר יוסף לכן יוסף קרבנו בשבת,

ונראה שזהו מה שאומרים במוסף בשבת (שתוקן כנגד יוסף) "תכנת שבת רצית קרבנותיה" בגלל שיוסף שמר שבת לכן רצית קרבנותיה, נתקבל ונתרצה קרבנו אף דאין קרבן יחיד קרב בשבת. (דתיבת תכנת ותיבת הכנה משורש אחד הן דהיינו עשיית כן ובסיס, והביא שמוסף כנגד יוסף). (עדת יעקב)

כתב הדעת זקנים (במדבר ז מח) וטבוח טבח והכן אין והכן אלא לשבת שנאמר "והיה ביום הששי והכינו" (שמות טז ה) ומכאן שיוסף שמר את השבת, ולכן זכה נשיא שבטו להקריב בחנוכת המזבח בשבת (ע"ש)

וכע"ז ברמב"ן בתולדות (כו ה) והרי האבות שמרו תורה רק בא"י ולמה יוסף שמר שבת במצרים? ותירץ מפני שהשבת שקולה כנגד כל המצוות לפי שהיא עדות על חידוש העולם, והיה עושה כן ללמד את בניו אמונת בריאת העולם, להוציא מליבם כוונת ע"ז ודעות המצרים, עכ"ל. (ולפני"ז הביא זאת מויתן להם יוסף עגלות, שעסק בתורה כמו שהתעסקו אבותיו וכו'. וכן כתב המהרש"א בסנהדרין ק"ו על הגמ' מאי לשון רפידים רבי יהושע אומר שריפו עצמן מדברי תורה, שנאמר לא הפנו אבות אל בנים מרפיון ידים, ולכן בא עמלק להלחם בהם, וכתב המהרש"א: והיינו שחיללו שבת ששקולה ככל התורה, כדמוכח בפרק כל כתבי... ובספר עדת יעקב (לאדמו"ר מנוברומינסק הג"ר יעקב פרלוב